

**DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT**

Nærings- og handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep
0030 OSLO

Deres ref
200704830

Vår ref
200800123-/JDA-1

Dato
11.04.2008

Høring - Modell for investeringsavtaler

Vi viser til brev fra Nærings- og handelsdepartementet av 7. januar 2008.

Etter Arbeids- og inkluderingsdepartementets syn bør Norge tilstrebe at grunnleggende arbeidstakerrettigheter respekteres av våre handelspartnere og andre vi har økonomisk samarbeid med. På denne bakgrunn bør det, ut over rent økonomiske hensyn, også fokuseres på grunnleggende verdier og rettigheter i arbeidslivet når det er tale om å inngå investeringsavtaler med andre land.

Ad modellavtalens artikkel 4:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet ser for seg en mulighet for at artikkelen om bestevilkårsbehandling (artikkel 4 i utkastet) vil kunne føre med seg utilsiktede og uønskede virkninger for det norske trygdesystemet.

Artikkel 4 nr. 1 i utkastet innebærer at partene forplikter seg til å gi hverandres investorer og deres investeringer like god behandling som de gir til investorer og investeringer fra "any other state". D.v.s. hvis Norge allerede gir investorer fra land A svært god behandling på grunnlag av en tidligere avtale, forplikter de seg ved eventuell inngåelse av en investeringsavtale med land B til å gi like god behandling til investorer fra land B. Avtalepartens investorer har krav på "Most-Favoured-Nation-Treatment".

I artikkel 4 nr. 2 i utkastet unntas en del avtaletyper fra dette kravet. Dette gjelder frihandelsavtaler, tollunioner ("or similar agreement that also provides for substantial liberation of investments") og det som omtales som "labour market integration agreements". Vi antar at artikkel 4 nr. 2 i utkastet medfører at investorer fra land Norge inngår investeringsavtaler med,

ikke vil kunne forlange å bli likebehandlet med i investorer fra EØS-området. Dermed vil ikke trygdekoordineringsreglene i Rådsforordning (EØF) nr. 1408/71 berøres av investeringsavtaler basert på denne modellavtalen.

Imidlertid antar vi at investorer fra land Norge inngår investeringsavtaler med i en viss utstrekning vil kunne forlange å bli likebehandlet med investorer fra land Norge har inngått bilaterale trygdeavtaler med. Etter vårt skjønn faller nemlig en slik trygdeavtale ikke naturlig inn under noen av de unntakskategoriene som er opplistet i artikkel 4 nr. 2 i utkastet.

For å synliggjøre de situasjoner som vil kunne oppstå, har vi konstruert følgende eksempel:

Norge inngår en investeringsavtale basert på utkastet til modellavtale med land X. Land X er et land Norge ikke har noen bi- eller multilateral trygdekoordineringsavtale med. Et selskap i land X ønsker å etablere seg i Norge, og vil i den forbindelse sende noen av sine eksperter til Norge for å opprette den norske avdelingen, ansette lokale tilsatte og drive opplæring.

Ledelsen i selskapet påberøver seg at dersom et selskap fra USA skulle etablere seg på samme måten, ville arbeidstakere utsendte til Norge kunne bli fritatt for medlemskap i pensjonsdelen av norsk folketrygd i inntil fem år i medhold av artikkel 5 nr. 2 a) i den bilaterale trygdeavtalen mellom Norge og USA, med mulighet for påfølgende forlengelse etter artikkel 5 nr. 9. Ut fra "Most-Favoured-Nation-Treatment"-klausulen i investeringsavtalens artikkel 4 krever derfor selskapet fra land X at også deres utsendte arbeidstakere blir fritatt for medlemskap i pensjonsdelen av norsk folketrygd, og at det norske datterselskapet får et korresponderende fritak fra å betale arbeidsgiveravgift for disse personene.

Dette vil kunne føre til økte sosiale utgifter for Norge. Hvis for eksempel en av de utsendte var 59 år ved ankomst til landet, og vedkommende først blir fritatt i 5 år, og senere får forlengelse i 3 år, vil han ved fylte 67 år ha arbeidet 8 år i Norge, uten at verken han eller hans arbeidsgiver har innbetalt noe til hans fremtidige pensjon. Dersom han på dette tidspunkt skulle få innvilget varig oppholdstillatelse i Norge, for eksempel fordi han har fått norsk ektefelle i løpet av disse årene, vil han kunne ha rett til supplerende stønad. Hvis vi tenker oss at land X enten ikke har et alderspensjonssystem eller ikke eksporterer alderspensjoner, vil vedkommende kunne ha krav på ureduisert supplerende stønad, d.v.s. en stønad på samme nivå som minstepensjonen - per 1. januar 2008 NOK 119 820 per år for en enslig person og NOK 219 600 per år for par (NOK 109 800 til hver).

For å unngå en slik situasjon, vil AID anbefale at "bi- or multilateral social security co-ordination instruments" tas inn som en egen unntakskategori i artikkel 4 nr. 2 i utkastet og også nevnes i de konkrete avtalenes vedlegg B.

Ad modellavtalens artikkel 32:

I den foreliggende modellen for investeringsavtaler, oppfatter AID at de henvisninger som er gjort når det gjelder partenes respekt for arbeidstakerrettigheter og OECDs CSR-retningslinjer ikke i tilstrekkelig grad pålegger bindende forpliktelser.

Modellavtalens artikkel 32 omhandler OECDs Guidelines for Multinational Enterprises og FNs Global Compact. Det vil være naturlig å plassere en mer forpliktende bestemmelse om plikt til å respektere grunnleggende arbeidstakerrettigheter her.

Videre bør ordlyden vedrørende OECDs Guidelines og Global Compact endres fra en oppmuntring ("encourage") til en forventning om å overholde OECDs Guidelines og å delta i Global Compact.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet ber om at modellavtalens artikkel 32 endres i henhold til dette.

AID oppfatter at den fremlagte modell for investeringsavtaler er et levende instrument på den måte at modellen fremlegges som et forhandlingsutspill, og at man deretter vil forhandle seg frem til innholdet i en endelig avtale med de enkelte land.

Et budskap om at Norge forventer at våre forhandlingspartnere i ulike sammenhenger overholder internasjonalt anerkjente arbeidsstandarder, slik de blant annet fremkommer i ILOs grunnleggende konvensjoner, vil bidra til å øke oppmerksomheten rundt standardene og tydeliggjør overfor våre handelspartnere at det er viktig for Norge at disse standardene respekteres. Dette gjelder selv om man til slutt ikke skulle lykkes i å få inn en henvisning til grunnleggende arbeidstakerrettigheter som en bindende bestemmelse i selve investeringsavtalen. Man vil uansett gjennom forhandlingene ha oppnådd å sette fokus på slike rettigheter.

En innvending mot å ta inn en bindende bestemmelse om at partene plikter å respektere grunnleggende arbeidstakerrettigheter, kan være at investeringsavtalen først og fremst tar sikte på å sikre virksomhetenes interesser, og at staten således ikke vil være part i de underliggende avtalene som inngås i kjølevannet av investeringsavtalen. Imidlertid vil norske myndigheter gjennom slike investeringsavtaler drive næringsfremme, og da er det naturlig at også næringslivet engasjerer seg og søker å ivareta hensyn som er viktige for myndighetene.

Med hilsen

Tone Westlie (e.f.)
avdelingsdirektør

Jasna Dautovic
førstekonsulent